

Danijel
Ciković

Dugogodišnja istraživanja i recentne spoznaje o umjetničkoj baštini sjevernog Jadrana

*Umjetnička baština ranog novog vijeka u Rijeci, Hrvatskom primorju
i Istri – nova istraživanja i spoznaje, znanstveni skup
Filozofski fakultet u Rijeci, 7. lipnja 2018.*

Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci održan je 7. lipnja 2018. godine znanstveni skup pod naslovom *Umjetnička baština ranog novog vijeka u Rijeci, Hrvatskom primorju i Istri – nova istraživanja i spoznaje*. Organiziran je kao zaključni skup znanstvenog projekta "Umjetnička baština srednjeg i ranog novog vijeka u Rijeci, na Kvarneru i u Istri". Riječ je o petogodišnjem projektu koji se provodio od 2013. do 2018. godine pod vodstvom dr. sc. Nine Kudiš, a bio je poduprt od strane Sveučilišta u Rijeci u sklopu programa potpore istraživanja iskusnih znanstvenika. Skup je zamišljen kao kruna aktivnosti te predstavljanje višegodišnjih istraživanja realiziranih u sklopu projekta. Članovi istraživačkog tima predstavili su nove spoznaje o odabranim temama, fokusirajući se ovom prilikom na bogatu ranonovovjekovnu umjetničku baštinu sjevernog Jadrana. Važno je istaknuti da su osim suradnika na projektu sudionici skupa bili studenti završne godine diplomskog studija Odsjeka za povijest umjetnosti. Šestero odabranih studenata prezentiralo je istraživanja provedena u sklopu obaveznog kolegija *Metodologija znanstvenog istraživanja* ili izbornih kolegija voditeljice prof. Kudiš. Na skupu je prezentirano jedanaest referata, a izlagači su unutar vremenskog okvira od 16. do početka 20. stoljeća pokrili široki raspon tema od lokalne, regionalne, ali i međunarodne važnosti.

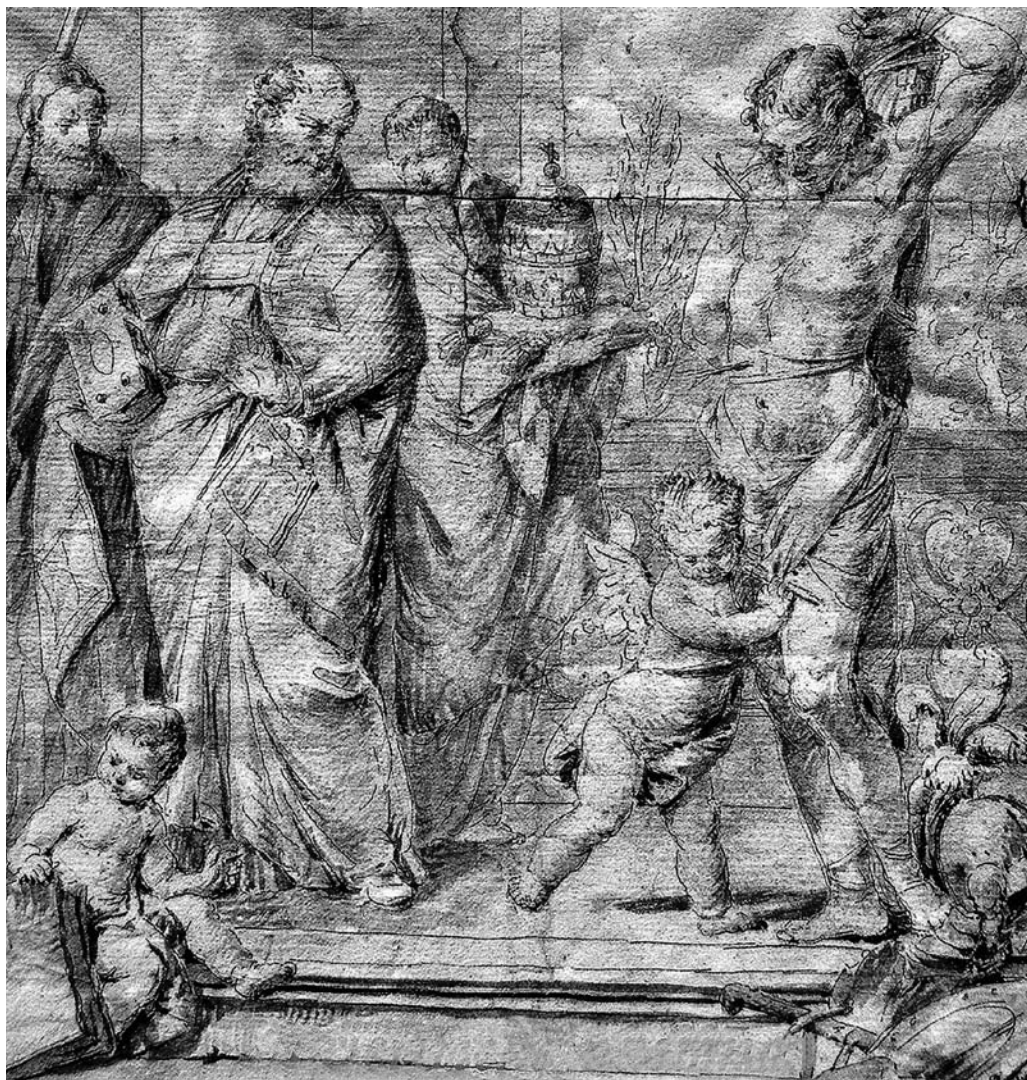
Program skupa bio je podijeljen u dva dijela. U prvom bloku izlagali su suradnici

*Umjetnička baština
ranog novog vijeka
u Rijeci, Hrvatskom
primorju i Istri*
NOVA ISTRAŽIVANJA I SPOZNAJE

Rijeka, 7. lipnja 2018.
Filozofski fakultet u Rijeci
dvorana 207, II. kat

na spomenutom projektu, dok su studenti svoja istraživanja predstavili u drugom dijelu. Izlaganja je otvorio Marijan Bradanović s temom *Još nekoliko novosti o projektu i okolnostima izgradnje savudrijskog svjetionika*. Temeljem novih arhivskih istraživanja precizno su rekonstruirane okolnosti planiranja i izgradnje svjetionika u kontekstu Habsburške Monarhije, ali i u znatno širem europskom kontekstu. Na izuzetno važnom primjeru iz Savudrije, svojevrsnom

↑ Francesco Zugno, *Sv. Fabijan papa s akolitima i sv. Sebastijan mučenik*, crtež, Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka

prototipu izgrađenom između 1815. i 1818. godine, Bradanović je još jednom upozorio brojnu publiku na vrijednost ove, prečesto zanemarene, teme.

Damir Tulić održao je predavanje pod naslovom *Kasnorenesansna raspela u Istri, Kvarneru i Dalmaciji: kratka rekapitulacija i novi prijedlozi*. U prvom dijelu izlaganja sumarno je izložen razvoj ikonografske teme te sažeta

povijest istraživanja kasnorenesansnih raspela na istočnoj obali Jadrana. Drugi je pak dio bio posvećen novim atributivnim prijedlozima istaknutom venecijanskom kiparu Francescu Terilliju (Feltre, 1550. – Venecija, 1630.), kojemu Tulić pripisuje raspela iz Savudrije, Rijeke, Cresa, Šibenika, Dubrovnika i Kotora.

U izlaganju *Biskupi, apostolski nunciji i dvije svete relikvije* Danijel Ciković fokusirao se na relikvije družica-mučenica sv. Uršule i mučenih legionara Tebanske legije koje se čuvaju u riznicama osorske i krčke

katedrale. Ciković je opsežno elaborirao okolnosti njihova prijenosa s prekoalpskog prostora na Kvarner, naglašavajući pritom ključne protagoniste, osorskog biskupa i apostolskog nuncija u Kölnu Coriolana Garzadorija (Vicenza, 1543. – Vicenza, 1618.), krčkog biskupa i apostolskog nuncija u Luzernu Giovannija della Torrea (Venecija, oko 1556. – Padova, 1623.) te zadarskog nadbiskupa Minuccia Minuccija (Serravalle, 1551. – München, 1604.).

Nina Kudiš održala je izlaganje pod naslovom *Venecijanci u Rijeci. Fortuna venecijanskih djela u riječkim zbirkama – dva paradigmatička primjera*. Tijekom 17. i 18. stoljeća za crkve u Rijeci gotovo da nisu naručivana djela venecijanskih majstora, a čini se kako su sličnu praksu nastavili i malobrojni riječki kolekcionari tijekom 19. i 20. stoljeća. Kudiš je prikazala dva vrijedna djela koja predstavljaju iznimke – sliku *Glorifikacija Marcantonija Barbariga, podestata Chioggie* iz Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja u Rijeci te crtež s prikazom *Sv. Fabijana pape s akolitima i sv. Sebastijana mučenika* u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci. Prema njezinom mišljenju prvo je djelo rad Girolama Forabosca (Venecija, 1605. – Padova, 1679.) iz 1667. godine, dok je drugo pripisala Francescu Zugnu (Venecija, 1708. – Venecija, 1787.).

Posljednji referat u prvom bloku bio je posvećen uvijek atraktivnoj temi – obitelji Frankopan. Izlaganje Margite Cvijetinović *Projekt Frankopansko nasljeđe – želje i mogućnosti* tematiziralo je projekt čiji je cilj revitalizacija frankopanskog nasljeđa u Primorsko-goranskoj županiji. Cvijetinović je istaknula važnost daljnjeg sustavnog istraživanja, dokumentiranja i zaštite brojnih primjera umjetničke baštine vezane uz ovu istaknutu hrvatsku plemićku obitelj, a posebno mogućnosti adekvatne prezentacije.

Drugu sesiju otvorilo je predavanje Marina Bolića na temu *Dvije slike iz Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka nastale prema djelima Bernarda Strozija*. Bolić

se usredotočio na istraživanje slika s prikazima sv. Jakova Starijeg te bradatog starca, možda apostola, za koje je utvrdio da su kopije djela istaknutog denoveškog slikara Bernarda Strozija (Genova, 1581. – Venecija, 1644.). Za prvu vjeruje da je nastala sredinom ili u drugoj polovici 17. stoljeća neposrednim kopiranjem Strozijeva djela koje se danas nalazi u privatnoj zbirci u Milanu, dok je druga, znatno kvalitetnija slika vjerojatno nastala prema radu iz privatne zbirke u New Yorku. U izlaganju pod naslovom *Nepoznat inventar srušene crkve svetog Roka u Rijeci* Mario Pintarić govorio je o liturgijskoj opremi danas nepostojeće zavjetne crkve sv. Roka, koja je od izgradnje u drugoj polovici 17. stoljeća bila dio samostana riječkih benediktinki. Na osnovi arhivskih podataka, točnije zapisnika pastoralnih vizitacija i popisa inventara sastavljenog 1818. godine, Pintarić je analizirao stanje liturgijske opreme u 18. stoljeću te djelomično rekonstruirao izgled unutrašnjosti crkve. Iva Kuljiš posvetila je rad crkvi sv. Jurja u Brseču. U referatu naslovljenom *Župna crkva svetog Jurja u Brseču: povijest gradnje i dogradnje* Kuljiš je pružila uvid u faze gradnje crkve od najranije, romaničke faze datirane u prijelaz 12. na 13. stoljeće do barokne faze u 17. stoljeću. Autorica je posebnu pozornost pritom posvetila bočnim kapelama, podignutima sredinom 17. stoljeća, uslijed čega je došlo do promjene tlocrta iz izvorno jednobrodnog u križni. Antonella Vlaše izlaganje je posvetila slabo istraženoj temi – slici sv. Luke iz župne crkve u mjestu Rukavac u blizini Opatije. Riječ je o ulju na platnu datiranom u 1765. godinu, koje se prema stilskim odlikama može približiti srednjoeuropskoj slikarskoj tradiciji. Vlaše je ponudila nekoliko primjera predložaka koji su mogli poslužiti pri izvedbi slike, umjetnički kontekst te konačno, čini se, uvjerljivu tezu o dosad nepoznatomu lokalnom autoru, čiji životni put i opus tek valja rekonstruirati. Sara Bačić predstavila je svoj rad pod naslovom *Giacomo Paronuzzi*

i restauratorski radovi na Trsatskoj gradini tijekom druge četvrtine 19. stoljeća. Bačić je primjerenom obradila aktivnost kipara Giacomina Paronuzzija (Aviano, 1801. – Trsat, 1839.) tijekom druge četvrtine 19. stoljeća u Rijeci, točnije na Trsatu, gdje je umjetnik surađivao s feldmaršalom Lavalom Nugentom (Killulagh, 1777. – Bosiljevo, 1862.) na obnovi Trsatske gradine i restauraciji antičkih skulptura tada dopremljenih iz Minturna u južnoj Italiji. Zapaženo izlaganje pod naslovom *Prilozi opusu Giovannija Borrija na Groblju Kozala* održala je Dea Maržić i time zaključila skup. Ona se posvetila istraživanju jednog od istaknutijih riječkih kipara s kraja 19. i početka 20. stoljeća, Giovannija Borrija (Rijeka, 1859. – Rijeka, 1919.), s fokusom na vjerojatno najznačajniji dio majstorova opusa – nadgrobne spomenike i mauzoleje na groblju Kozala. Arhivskim istraživanjem Maržić je otkrila niz dosad nepoznatih Borrijevih nacрта za nadgrobne

skulpture, čime je značajno nadopunila katalog djela ovog, čini se vrlo produktivnog, riječkog atelijera.

Znanstveni skup, zapravo *studijski dan*, okupio je stručnu, ali i širu javnost koja je sa zanimanjem pratila dobro pripremljene referate te sudjelovala u diskusijama. Većina izlagača probila je vremensko ograničenje, potvrđujući i time neiscrpnost pojedinih tema. Brojne arhivske i atributivne novosti, kao i nove interpretacije koje su prezentirane na skupu zasigurno će dodatno potaknuti još intenzivnije istraživanje ranonovovjekovne umjetničke baštine sjevernog Jadrana. Posebno vrijedi istaknuti sustavnost i metodološki suvremeni pristup istraživanju što su ih prezentirali tadašnji studenti Odsjeka za povijest umjetnosti, a danas već apsolvirani i magistri struke, čije nove doprinose u narednim godinama iščekujemo s velikom pozornošću. ×